

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У ФРАНЦУЗЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

ФРАДИНСЬКИЙ Олександр

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9093-5026>

e-mail: fradik@ukr.net

Стаття присвячена дослідженню особливостей побудови та функціонування податкової системи Французької Республіки як однієї з держав, що має спільні риси з Україною – унітарний устрій, потужний аграрний сектор, домінування непрямих податків та високий рівень податкового навантаження. Обґрунтовано актуальність вивчення зарубіжного досвіду оподаткування, оскільки податкові надходження формують лівову частину централізованих фінансових ресурсів держав з ринковою економікою, а ефективність податкової політики безпосередньо впливає на економічну ситуацію, зайнятість, інфляцію та рівень соціального захисту. У роботі охарактеризовано основні принципи, на яких базується податкова система Франції, – системність, гнучкість та соціальну спрямованість. Розкрито нормативно-правове підґрунтя оподаткування, зокрема роль Загального податкового кодексу (CGI), а також організаційну структуру та функції Генерального директорату державних фінансів (DGFIP) як головного органу податкового адміністрування. Проаналізовано структуру податкових платежів Франції у порівнянні з середніми показниками країн ОЕСР, виявлено переважання частки внесків на соціальне страхування та майнових податків за одночасно нижчої частки податку на прибуток підприємств. Розглянуто рівень податкового навантаження країни, яке протягом 2000–2024 рр. залишалося стабільним і становить понад 43% ВВП. Детально охарактеризовано механізм справляння основних видів податків: податку на прибуток підприємств (*Impôt sur les Sociétés*), податку на доходи фізичних осіб (*Impôt sur le Revenu*) із прогресивною шкалою ставок та особливим підходом до оподаткування сімейного доходу, податку на додану вартість (TVA) зі стандартною та кількома пільговими ставками, а також акцизів і мита. Особливу увагу приділено соціальним внескам, майновому оподаткуванню (податок на нерухомість, податок на житло, податок на спадщину і дарування) та системі місцевих податків і зборів. За результатами дослідження зроблено висновок, що податкова система Франції є складною, багаторівневою та соціально орієнтованою моделлю, яка поєднує фінансову ефективність із регулюючим впливом на економіку.

Ключові слова: податкова система, Франція, податкове адміністрування, податкове навантаження, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, соціальні внески, місцеві податки.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-21-5>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 11.07.2026

Прийнята до друку / Accepted 05.08.2026

Опубліковано / Published 27.08.2026

© ФРАДИНСЬКИЙ Олександр

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОКІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На зорі незалежності нашої держави, серед науковців та практиків сфери економічних відносин побутовала думка, що за ринкових відносин роль держави у регулюванні економіки буде суттєво послабленою. Як показали реалії, ця думка є вірною лише частково, адже залишаються окремі сфери економічної активності, де держава не лише зберегла свій вплив, але й формує власний порядок денний, встановлюючи такі правила гри, які відповідають її інтересам на даний період часу, суттєво змінюючи та посилюючи свій вплив. Хрестоматійним прикладом такої сфери є податкова система. І це зрозуміло, адже податки в країнах з ринковою економікою формують до 90% від фінансового ресурсу держави, який використовується на фінансування потреб держави та органів місцевого самоврядування. А ефективність податкової політики, яка реалізується в державі, прямо впливає на економічну ситуацію в країні, функціонування суб'єктів господарювання, рівень соціального захисту населення, інфляцію, безробіття тощо. Із врахуванням цієї обставини, особливої актуальності набуває вивчення зарубіжного досвіду формування та застосування податкових систем.

В межах цього дослідження, в якості об'єкта обрано, яка має багато спільних рис із Україною – це унітарна держава, яка є однією із найбільших у Європі із потужним аграрним сектором. Як і в Україні, у питаннях оподаткування у неї превалюють непрямі податки, де править бал ПДВ; для неї характерний досить високий рівень податкового навантаження та нестабільність податкового законодавства. Окрім того, соціальна орієнтованість Французької Республіки обумовлює виняткове значення соціальних внесків та відрахувань у фінансуванні витрат на медичне, пенсійне та соціальне забезпечення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика становлення оподаткування, формування податкової бази і встановлення податкових ставок, організації податкового адміністрування та здійснення податкового контролю є тією основою, на якій базується система оподаткування будь-якої ринкової країни. Тому, вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду оподаткування завжди перебувало у фокусі уваги науковців. Серед вітчизняних дослідників, науковий доробок яких був присвячений цьому напрямку, варто відмітити напрацювання В. Андрущенка, М. Вдовиченка, Н. Захарченко, М. Карліна, С. Корецької, А. Крисоватого, Я. Литвиненка, О. Нідзельської, О. Сташук, І. Якушика тощо.

Віддаючи належне існуючим науковим напрацюванням, слід розуміти, що оподаткування та податкова система будь-якої країни за своєю сутністю є динамічним явищем, що, у свою чергу, передбачає наявність постійних змін, які обумовлені необхідністю реагувати на потреби суспільства і держави. Усе це обумовлює постійну необхідність досліджувати та вивчати цю сферу, що означає потребу у проведенні подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті визначено дослідження та узагальнення характерних рис побудови податкової системи Франції, її нормативно-правового забезпечення, організації податкового контролю та особливостей справляння найбільш значущих видів податків та зборів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Податкова система Франції, як і будь-якого стійкого державного утворення, являє собою сукупність податків та зборів, які були сформовані на її території в силу історичних та культурних чинників. Оподаткування у Франції є основним чинником формування державних доходів, яке забезпечує до 90% усіх бюджетних доходів [1, с.41-43]. Не дивлячись на пріоритет фінансової функції, основними принципами, які покладені в основу фінансових стосунків держави та французького суспільства, слід назвати:

- системність, яка проявляється у цілісності податкової системи через жорсткий податковий контроль зі сторони законодавчих та виконавчих органів влади, завдяки чому досягається високий рівень централізації оподаткування, законодавчої стабільності та взаємопов'язаності податків, яке виключає механізм подвійного оподаткування;
- гнучкість, яка забезпечується щорічною можливістю, у ході прийняття бюджетних законів, змінити ставки оподаткування, як у сторону збільшення, так і у сторону зменшення податкового тиску, із врахуванням політичної та економічної ситуації в країні та світі;
- соціальна спрямованість, для якої характерною ознакою є стимулювання соціального та економічного розвитку французького суспільства із врахуванням основних макроекономічних факторів – зміни ВВП, інфляції, рівня безробіття, галузевих та регіональних відмінностей.

Основою податкового законодавства Франції є Загальний податковий кодекс (CGI), який врегульовує переважну більшість фінансових стосунків між державою та платниками податків у частині нарахування та сплати загальнодержавних та місцевих податків та зборів і складається із основної частини та 4 додатків [2]. Вперше його було прийнято у квітні 1950 року. До цього часу, питання оподаткування врегульовувалися різними нормативно-правовими актами, наприклад кодексом про прямі податки, або законом про гербовий збір. На сьогоднішній день, Загальний податковий кодекс є одним із найбільш складних документів у французькому законодавстві, а питання про його спрощення було актуалізоване ще у 1990 році.

Основним державним органом, що реалізує фінансову політику на практиці є Генеральний директорат державних фінансів (DGFIP), який підзвітний Міністерству економіки та фінансів і до компетенції якого віднесено питання не лише оподаткування, але й використання акумульованих державних доходів. Цю державну інституцію було створено у 2008 році шляхом об'єднання Генерального директорату з питань податків (DGI), який існував із 1948 року та був підзвітний міністру фінансів і Генерального директорату з питань державного обліку (DGCP), який виконував функцію французького казначейства та витоки якого короля Франції Філіпа II Августа.

В частині оподаткування DGFIP контролює загальнодержавні та місцеві податки, забезпечує їх нарахування та сплату завдяки мережі своїх територіальних органів та вирішує податкові спори. До його компетенції відноситься також контроль за нерухомим майном, земельним кадастром та управління активами, які перебувають у державній власності. Спільно із Бюджетним директоратом,

він розробляє процедури контролю за здійсненням державних витрат, забезпечуючи точність, якість та надійність обслуговування державних рахунків.

Організаційно, Генеральний директорат державних фінансів складається із 2 Директоратів (податкового законодавства (DLF) та державного майна (DIE) та 8 департаментів, три із яких виконують допоміжні функції (фінансова і кадрова служба та інформаційно-технічне забезпечення діяльності). Також до DGFіP було приєднано Державну пенсійну службу. Проте, не всі податки та збори адмініструються у Франції Генеральним директоратом державних фінансів – внески на соціальне забезпечення контролюються адміністраціями із соціального забезпечення (ASSO), а до компетенції французької митниці віднесено збір митних платежів, у тому числі ПДВ та податків, що сплачуються при оподаткуванні енергоресурсів. В обов'язки DGFіP входить розробка нормативно-правових актів з питань оподаткування, проведення роз'яснювальної роботи та представлення Міністерства економіки та фінансів в міжнародних переговорах з питань оподаткування. Із березня 2024 року DGFіP очолює Амелі Вердье, а чисельність його співробітників становить 88,6 тис. осіб (станом на 2025 рік), які працюють у 830 територіальних центрах DGFіP [3].

Система оподаткування Французької Республіки характеризується високим рівнем прогресивності та великою різноманітністю податків (близько 200 загальнодержавних та місцевих платежів), що, у свою чергу, зумовлює потребу в ретельному податковому плануванні та належного рівня ведення бухгалтерського обліку в процесі ведення підприємницької діяльності. Її сміливо можна віднести до однієї із найбільш складних та багаторівневих у світі, особливо по відношенню до бізнесу. Характеризуючи співвідношення між цими групами податків у Франції в порівнянні із країнами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), яка наведена на рисунку 1 не важко помітити, що Франція переважає в частині податків на соціальне страхування (33,2% проти 25,5%), майнових податків (7,9% проти 5,1%) та по групі інших податків (6,4% проти 2,7%). У той же час, більш ніж удвічі менша частка податків на прибуток підприємств (5,3% проти 11,9%), помітна різниця у питомій вазі податків на товари і послуги (25,7% проти 31,1%) та є невеликі розбіжності у сплаті податків на доходи фізичних осіб (21,5% проти 23,7%).

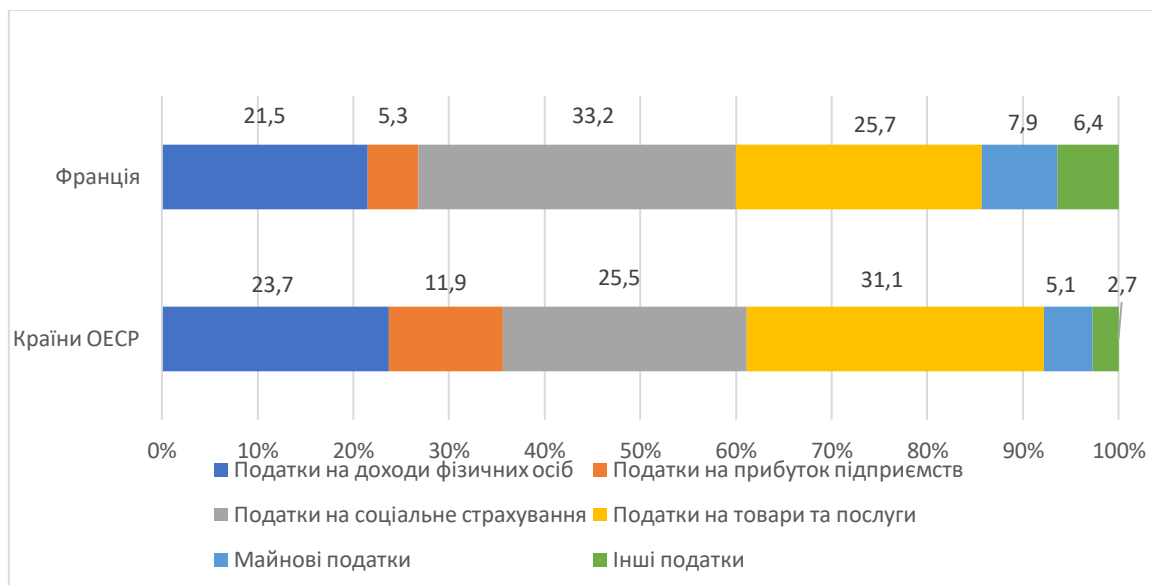

Рис. 1. Структура сплати основних груп податків у Франції та країнах Організації економічного співробітництва та розвитку у 2025 році, % [4]

Про рівень податкового навантаження, у порівнянні із іншими країнами ОЕСР в 2024 році, свідчать дані рисунку 2. Як бачимо, Франція займає друге місце із показником у 43,5%, пропустивши наперед Данію із показником у 45,2%. Слід відмітити, що у 2000 році, рівень податкового навантаження у Франції складав 43,7%, тобто, протягом останніх 25 років він, практично, не зазнав змін, характеризуючи стабільність у державній політиці перерозподілу ВВП через механізм оподаткування. При цьому, найвище значення було зафіксовано у 2017 році – 46,2%, а найнижче – 42,1% у 2009 році [5].

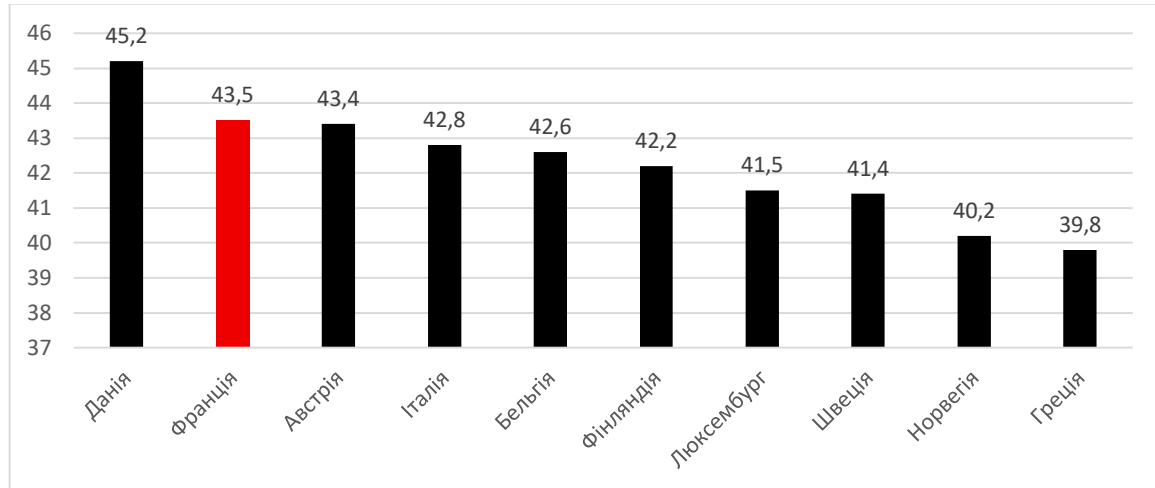

Рис. 2. Рівень податкового навантаження в TOP-10 країнах
Організації економічного співробітництва та розвитку у 2024 році, % до ВВП [5]

Основними групами податкових платежів Франції слід визнати податки на доходи фізичних осіб, податки на прибуток корпорацій, податки на соціальне страхування, податки на товари і послуги та податки на майно.

Базова ставка податку на прибуток підприємств (*Impôt sur les Sociétés*, IS) становить 25%. Об'єктом оподаткування виступає чистий прибуток компанії, який визначається шляхом зменшення отриманого доходу на величину витрат, пов'язаних із веденням бізнесу. Для малих та середніх підприємств із річним оборотом до 7,63 млн євро передбачено пільгову ставку в 15% за перші 38,12 тис. прибутку. Для новоутворених компаній передбачено звільнення від сплати податку на прибуток у перші 2 роки їх діяльності. Окремі компанії, зважаючи на їх структуру власності та організаційно-правову форму господарювання, можуть обирати між оподаткуванням за системою оподаткування фізичних осіб (*Impôt sur le Revenu*, IR) або ж податку на прибуток підприємств (*Impôt sur les Sociétés*, IS). Авансові платежі здійснюються 4 рази на рік: до 15 березня, 15 червня, 15 вересня, 15 грудня. Податкова декларація подається до 30 квітня року, що слідує за звітним, а у разі закриття підприємства – протягом 3 місяців після припинення діяльності [6].

Податок на доходи фізичних осіб (*Impôt sur le Revenu*, IR) має прогресивну п'ятирівневу шкалу оподаткування, яка залежить від рівня річного доходу – від 0% (для річного доходу менше 11294 євро) до 45% (більше 177016 євро). Із 2025 року для річних доходів, які перевищують 250 тис. євро (500 тис. євро для сімейної пари) використовується застосовується підвищена податкова ставка у 3% від максимальної. Зазначений платіж поширюється на усіх фізичних осіб, які мають статус податкового резидента, незалежно від того де вони отримують доходи – у Франції чи за її межами. Для нерезидентів оподаткування доходів здійснюється лише із джерел їх отримання, які знаходяться у Франції. Особливістю оподаткування є те, що оподатковується сімейний дохід в цілому, незалежно від того скільки людей входить до складу такої сім'ї, яку називають «фіскальним домогосподарством» та у рамках якої враховуються всі доходи, які отримуються її членами. Для всієї сім'ї подається єдина податкова декларація, яка включає всі доходи та витрати. До сукупного доходу включаються доходи від трудової діяльності, від нерухомості, від підприємницької діяльності, сільського господарства, від надання професійних послуг, від управління сімейним бізнесом чи приватними партнерствами, інвестиційні доходи, доходи від продажу активів. Із 2019 року у Франції діє система утримання податку (*Prélèvement à la source*), яка передбачає перерахування податку на рахунки податкової служби при виплаті зарплати чи соціальних виплат роботодавцем чи організацією.

Характерною особливістю системи оподаткування Франції є значна частка непрямих податків (податків на споживання) у структурі бюджетних доходів, що характерно і для системи оподаткування України. Податок на додану вартість (*Taxe sur la Valeur Ajoutée*, TVA) відноситься до головного непрямих податку Франції. Стандартна ставка податку складає 20% та застосовується до переважної більшості операцій з товарами та послугами. Існують спеціальні знижені ставки ПДВ: 2,1% використовується для оподаткування лікарських препаратів, періодичних друкованих видань, послуг радіо та телебачення; 5,5% – оподатковуються основні види продуктів харчування (хліб, м'ясо, овочі, фрукти), книги, електроенергія, газопостачання, товари та послуги екологічного

характеру (енергоефективні товари); 10% застосовуються до окремих видів харчових продуктів, послуг громадського харчування, пасажирських перевезень, медицини, операцій із житлом та ремонтними роботами. Цікавий факт – знижені ставки ПДВ (10%) діють для продажу алкоголю на розлив на острові Корсика, а також 8,5% для оподаткування торговельних операцій на заморських територіях Франції – островах Гваделупа, Мартиніка, Реюньон.

Непряме оподаткування Франції доповнюють акцизи, які можуть надходити як до державного, так і до місцевого бюджетів. Основними підакцизними товарами є алкогольні напої, тютюнові вироби, сірники, запальнички, вироби із дорогоцінних металів, цукор та кондитерські вироби, пиво, мінеральна вода, автотранспорт, літальні апарати, електроенергія, телевізійна реклама. Митний тариф у Франції виконує виняткову регуляторну функцію. Його основне призначення – зрівняти вартість імпортованих товарів до вартості товарів внутрішнього виробництва. Мита справляються з ціни товару, хоча можливі і інші об'єкти оподаткування – маса, проща, об'єм [7, с.229].

Французькій системі оподаткування притаманна соціальна спрямованість, яка проявляється не лише в наявності широкого переліку податкових пільг, але й у визначальній ролі податків на соціальне страхування у структурі обов'язкових платежів [8, с.69]. За рахунок цих податків виплачуються пенсії, фінансуються програми із соціального захисту та допомоги по безробіттю, а також оплачуються витрати пов'язані із обов'язковим медичним страхуванням. При цьому, соціальні внески сплачуються як роботодавцями (CSG), так і застрахованими особами (CRDS). Якщо для перших із них податкова ставка коливається від 3,8% до 8,3% з величини виплаченого доходу (залежить від виду діяльності та вартісної величини доходу), то для других, із 2017 року, становить 23% від величини доходу. При цьому, в розрахунок доходу включаються отримані преміальні виплати та доходи, які отримуються із-за кордону.

Ще одним різновидом обов'язкових платежів є гербові збори (droits de timbre), які стягуються під час виконання визначених адміністративних формальностей або складання певних документів. Для отримання багатьох адміністративних документів, таких як види на проживання та паспорти, дозволи на полювання та ліцензії на керування моторними прогулянковими катерами, необхідно сплатити гербовий збір. Також вони виступають в якості способу оплати доставки певних документів. Як правило, збори сплачуються шляхом накладання печатки на письмовий документ.

Як і в більшості країн світу, у Франції діє податок на нерухомість (Taxe Foncière). Його зобов'язані сплачувати власники майна, загальна вартість якого перевищує 1,3 млн євро, незалежно від того, чи проживають вони в ньому. Цей платіж іноді називають податком на розкіш. Його розмір визначається із врахуванням орендної вартості об'єкта та норм місцевого законодавства. Базова ставка, залежно від сумарної вартості нерухомості, коливається від 0,5% до 1,5%. Податкові резиденти Франції сплачують цей податок як за майно, розташоване в межах країни, так і за кордоном, тоді як нерезиденти – лише за об'єкти у Франції за умови відповідності встановленим критеріям. Особи, які нещодавно переїхали до Франції і протягом попередніх п'яти років не мали статусу податкового резидента, протягом перших п'яти років звільняються від оподаткування закордонної нерухомості. Для майна, яке перебуває у власності понад терміну у п'ять років, передбачено знижку від 6% до 100% – чим довший строк володіння, тим менший є податкове навантаження на платника. Крім того, розмір податку може бути обмежений, якщо загальна сума всіх податкових зобов'язань перевищує 75% річного доходу платника.

Податок на житло (Taxe d'Habitation) є місцевим збором. Раніше його сплачували всі особи, кі проживали в житлі, незалежно від права власності. Починаючи з 2023 року, цей податок скасовано для основного місця проживання. Водночас, він і надалі підлягає річній сплаті власниками або орендарями у випадку наявності другого житла, яке не використовується як основне. Наприклад, якщо особа орендує квартиру і одночасно має у користуванні будинок, але постійно проживає лише у квартирі, податок сплачується за будинок і навпаки. Навіть у випадку, коли сім'я має лише один житловий будинок, але додатково володіє господарськими спорудами (наприклад, гаражем чи літньою кухнею), то вони можуть вважатися другим об'єктом і підлягати оподаткуванню.

Різновидом майнового оподаткування можна вважати податок на спадщину і дарування (droits de succession), який стягується із вартості майна померлої особи або дарувальника та сплачується спадкоємцями чи отримувачами дарунку. Його вартість визначається із врахуванням кількох чинників, зокрема: вартості майна, податкового статусу отримувача, ступеня спорідненості між померлим або дарувальником і спадкоємцем чи обдарованою особою. Ставки податку є диференційованими: для близьких родичів (батьків, дітей та онуків) вони починаються із 5% для майна вартістю 8072 євро, тоді як для осіб, які не перебувають у родинних зв'язках, застосовується

фіксована ставка на рівні 60%. Зазвичай, подружжя звільняється від сплати податку на спадщину [9, с.28].

Окрім податку на житло, систему місцевого оподаткування в Франції формують ще 3 основні обов'язкові платежі: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; професійний податок. Інші місцеві податки і збори, що можуть запроваджуватися на території адміністративно-територіальних одиниць – це податки на прибирання територій, збори на розробку родовищ корисних копалин, збори на влаштування електроосвітлення, збір на автотранспортні засоби, податок на перевищення допустимого ліміту щільності забудови, податок на озеленення території. Зазначені платежі запроваджуються місцевими органами влади та мають ознаки парафіскалітетів – обов'язкових платежів, що утримуються в силу економічних та соціальних інтересів на користь юридичних чи фізичних осіб публічного чи приватного права, а не на користь держави чи інших публічно-територіальних утворень.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДК У ДАНОМУ НАПРЯМ

Проведене дослідження дозволяє зробити нам ряд висновків, які полягають у тому, що податкова система Франції є складною, багаторівневою та соціально орієнтованою моделлю, яка поєднує фіскальну ефективність із регулюючим впливом на економіку. Вона відіграє ключову роль у формуванні державних фінансів, фінансуванні соціальних заходів, забезпечуючи до 80% бюджетних надходжень, що підтверджує визначальне значення податкової політики для функціонування держави та виконання гарантій соціального характеру. Доведено, що характерними рисами французької податкової системи є системність, гнучкість та соціальна спрямованість, які дозволяють адаптувати податкове навантаження до сучасних економічних умов і, водночас, підтримувати високий рівень соціального захисту. Значну роль у цьому процесі відіграє ефективна організація податкового адміністрування, зосереджена у рамках діяльності Генерального директорату державних фінансів. Аналіз структури податкових надходжень показав переважання соціальних внесків та непрямих податків, зокрема податку на додану вартість, що є спільною рисою з українською системою оподаткування. Водночас, відзначається відносно менша частка податку на прибуток підприємств, що свідчить про специфіку розподілу податкового навантаження у Франції. Слід визнати, що французька та українська системи оподаткування мають багато спільних рис, проте зарубіжний аналог є набагато ефективнішим, оскільки пройшов тривалий час свого становлення та адаптації до існуючих реалій. І принципи його застосування варто запроваджувати у вітчизняні реалії фіскальної діяльності.

Узагальнення французького досвіду дає підстави стверджувати, що ефективна податкова система повинна базуватися на поєднанні стабільності законодавства, гнучкості державного регулювання у цій сфері і соціальній орієнтації. Використання окремих елементів цієї моделі може бути доцільним для вдосконалення податкової системи України з урахуванням національних особливостей та сучасних викликів. Подальші наукові розвідки у цьому напрямку, на наш погляд, варто зосередити на питаннях розподілу податкового навантаження у контексті окремих аспектів діяльності держави та французького суспільства (між регіонами країни, галузями економіки, верствами населення).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карлін М. І. Фінансові системи країн Європейського Союзу: підручник / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 384 с.
2. Code général des impôts. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf/legiOrKali?id=LEGITEXT000006069577.pdf&size=6,2%20Mo&pathToFile=/LEGI/TEXT/00/00/06/06/95/77/LEGITEXT000006069577/LEGITEXT000006069577.pdf&title=Code%20g%C3%A9n%C3%A9ral%20des%20imp%C3%B4ts>
3. Direction générale des Finances publiques. URL: <https://www.impots.gouv.fr/accueil>
4. France Tax Rates & Rankings. URL: <https://taxfoundation.org/location/france/page/10/>
5. Revenue Statistics OECD 2025: France : [веб-сайт]. – URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/12/revenue-statistics-2025-country-notes_3708be73/france_77750c88/c55b0aeb-en.pdf

6. Особливості податкової системи Франції на кінець 2024 року – стислий аналіз [Електронний ресурс] : [веб-сайт]. – Режим доступу : <https://open4business.com.ua/osoblyvosti-podatkovoyi-systemy-francziyi-na-kinecz-2024-roku-styslyj-analiz/>
7. Фрадинський О.А. Основи оподаткування: навч. посіб. / О.А. Фрадинський – Львів : Новий світ-2000, 2010. – 339 с.
8. Стащук О. Податкова система України та країн Європейського Союзу: порівняльний аспект. / О. Стащук, Р. Маслов // *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. №3. С. 65-72. <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-03-65-72>
9. Корецька С. О. Аналіз податкової системи Франції. / С.О. Корецька // *Економіка та держава*. – 2011. – №12. – С. 27-29.

REFERENCES:

1. Karlin, M. I., & Ivashko, O. A. (2022). *Finansovi systemy krain Yevropeiskoho Soiuzu* [Financial systems of the European Union countries]. Lutsk : Vezha-Druk [in Ukrainian]
2. Code général des impôts. [General Tax Code] *Legifrance.gouv.fr: websait - Legifrance.gouv.fr: website*. Retrieved from <https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf/legiOrKali?id=LEGITEXT000006069577.pdf&size=6.2%20Mo&pathToFile=/LEGI/TEXT/00/00/06/06/95/77/LEGITEXT000006069577/LEGITEXT000006069577.pdf&title=Code%20g%C3%A9n%C3%A9ral%20des%20imp%C3%B4ts>
3. Direction générale des Finances publiques. [Directorate General of Public Finances] Retrieved from : <https://www.impots.gouv.fr/accueil>
4. France Tax Rates & Rankings. – Режим доступу URL: <https://taxfoundation.org/location/france/page/10/>
5. Revenue Statistics OECD 2025: France. : URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/12/revenue-statistics-2025-country-notes_3708be73/france_77750c88/c55b0aeb-en.pdf
6. Aktualnye problemy psiholingvistiki [Osoblyvosti podatkovoi systemy Frantsii na kinets 2024 roku – styslyi analiz]. *Ukraina vidkryta dlia biznesu: websait - Ukraine open for business: website*. Retrieved from <https://studopedia.info/3-25968.html>
7. Fradynskyi, O. A. (2010). *Osnovy opodatkuvannia* [Taxation Basics]. Lviv : Novyi svit-2000 [in Ukrainian].
8. Stashchuk, O., & Maslov, R. (2024) *Podatkova systema Ukrainy ta krain Yevropeiskoho Soiuzu: porivnialnyi aspekt* [Tax system of Ukraine and the countries of the European Union: comparative aspect]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky - Economic Journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*, 3, 65-72. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-03-65-72>
9. Koretska, S. O. (2011). *Analiz podatkovoi systemy Frantsii* [Analysis of the French tax system]. *Ekonomika ta derzhava - The economy of this country*, 12, 27-29. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/12_2011/9.pdf

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF TAX ADMINISTRATION IN THE FRENCH REPUBLIC

FRADYNSKYI Oleksandr
Khmelnytskyi National University

The article is devoted to the study of the peculiarities of the construction and functioning of the tax system of the French Republic as one of the states that has common features with Ukraine - a unitary system, a powerful agricultural sector, the dominance of indirect taxes and a high level of tax burden. The relevance of studying foreign experience in taxation is substantiated, since tax revenues form the lion's share of the centralized financial resources of states with a market economy, and the effectiveness of tax policy directly affects the economic situation, employment, inflation and the level of social protection. The paper describes the main principles on which the French tax system is based - systematicity, flexibility and social orientation. The regulatory and legal basis of taxation is disclosed, in particular the role of the General Tax Code (CGI), as well as the organizational structure and functions of the Directorate General of Public Finances (DGFIP) as the main body of tax administration. The structure of tax payments in France was analyzed in comparison with the average indicators of OECD countries, revealing the predominance of the share of social security contributions and property taxes with a simultaneously lower share of corporate income tax. The level of the country's tax burden was considered, which remained stable during 2000–2024 and amounts to more than 43% of GDP. The mechanism for collecting the main types of taxes was described in detail: corporate income tax (*Impôt sur les Sociétés*), personal income tax (*Impôt sur le Revenu*) with a progressive rate scale and a special approach to family income taxation, value added tax (TVA) with standard and several preferential rates, as well as excise duties and customs duties. Special attention was paid to social contributions, property taxation (real estate tax, housing tax, inheritance and gift tax) and the system of local taxes and fees. The study concluded that the French tax system is a complex, multi-level and socially oriented model that combines fiscal efficiency with a regulatory impact on the economy.

Keywords: tax system, France, tax administration, tax burden, VAT, personal income tax, corporate income tax, social contributions, local taxes.